

កម្រង ឃ្លា ភ្នំ បុគ្គលិក បុគ្គលិក

លេខ ១២ ២

ឆ្នាំ ២០០០ ព្រះបាទ

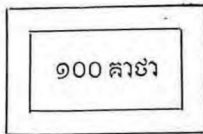
២៤៧.
១៥

ព.ស. ២៥១៣

១០០ ឆ្នាំ

ព.ស. ២៥១៣

ការផ្សាយរបស់វិទ្យាមាតុភូសាសនបណ្ឌិត្យ

ចោះពុម្ពប្រាំ ២

ចំនួន ២.០០០ ច្បាប់

២០១៤/០៦

ព.ស. ២៥១៣

ស្នាដៃនេះ

កើតឡើងពីកិច្ចសហការគ្នា រវាង
ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ និង បណ្ណាល័យអេឡិចត្រូនិចខ្មែរ
ក្នុងគោលបំណងយ៉ាងមុតមាំដើម្បីថែរក្សា ការពារ កុំឲ្យបាត់បង់ទៅទៀត
ព្រមទាំងផ្សព្វផ្សាយស្នាដៃ-ឯកសារទាំងនេះ
សម្រាប់សាធារណជនប្រើប្រាស់ដោយមិនគិតកម្រៃ។

សូមថ្លែងអំណរគុណដល់
អង្គការវិប្ប កូស៊ី-កៃ វិទ្យាស្ថានបើកទូលាយ
ករុណាខ្មែរ និង មូលនិធិខ្មែរសម្រាប់ការសិក្សា
ដែលបានគាំទ្រគម្រោងការស្នាដៃនេះ សម្រាប់ទុកក្នុងបណ្ណាល័យអេឡិចត្រូនិច។

Buddhist Institute of Ministry of Cult and Religion and eLibrary of Cambodia have made a cooperative effort to digitalize books and manuscripts in order to preserve our Cambodian literary heritage. This will promote and provide easy, instant access, free of charge to the public and future generations to come.

A sincere thank you to our generous supporters: Rissho Kosei-Kai, Open Institute, Karuna Cambodia and Cambodian Education Excellence Foundation, who made this endeavor possible.

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៥ យើងយល់ឃើញថាជាការមានប្រយោជន៍ណាស់ ដល់ទេសជាតិ
ទាំងអ្នកបួស ទាំងគ្រូហ្លួន ទាំងចាស់ ទាំងក្មេង ដែលបានសៀវភៅ
ពាក្យសុភាសិតយ៉ាងល្អ ដើម្បីនឹងដាស់តឿនស្មារតី និងញ៉ាំងចិត្តខ្លួនឱ្យ
ត្រឹមត្រូវតាមគន្លងធម៌ ។

ដោយហេតុនេះហើយបានជាយើងទូលសុំ ឱ្យលោកព្រះត្រូវមិស-
បញ្ញា អុម-សូរ និងលោកព្រះត្រូវសង្ឃវិជ្ជា កាត ស្រង់យកសុភាសិត
ទាំងឡាយដែលបានប្រទះឃើញ វេលាដែលកំពុងមើលគម្ពីរដឹកផ្សេងៗ
ដើម្បីនឹងប្រមូលយកមកបោះពុម្ពជាសៀវភៅឡើង ក៏គាថាទាំងប៉ុន្មាន
ដែលមានក្នុងសៀវភៅនេះ បាននិយាយពីគម្ពីរផ្សេងៗ ដែលលោកបាន
មើល ។

ឆន់ណាដែលមានសៀវភៅនេះជាប់នឹងខ្លួន នោះអាចសម្គាល់ឃើញ
ថា ខ្លួនមិនមែនជាមនុស្សឯកឯងឥតទីពឹងឡើយ ព្រោះថា នៅពេល
ដែលយកសៀវភៅនេះ មកបើកមើល ទោះត្រូវត្រង់ទំព័រណាក៏ដោយ
នឹងប្រទះឃើញភាសាណាមួយ ហើយក៏នឹងកើតសេចក្តីពេញចិត្ត ហាក់
ដូចជាបានត្រូវអាចារ្យ ឬកល្យាណមិត្តម្នាក់មកនៅជិតខ្លួន ២០០-

ស៊ុយសានការប៊ុនឡែស

បរិយាយដើម

អត្ថបទ

អត្តានពោ បិយំ ជិត្តា រក្ខេយ្យំ នំ សុរក្ខិតំ
 តិណ្ឌំ អព្ពាតរំ យាមិ បដិជិត្តេយ្យំ បណ្ឌិតោ

ខំ បណ្ឌិត យើងខ្លួនជាជាស្រឡាញ់ ធម្មវរក្ខខ្លួននោះ ទុកឲ្យល្អ
 ធម្មវិស្សោតខ្លួនក្នុងវ័យចាស់ ៣ វ័យណាមួយ កុំខានឡើយ ។ ឧ—

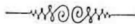
—អរិយោ—

អត្តានមេវ បបិមំ បដិរូបេ និវេសយេ
 អបិពាមនុសាសេយ្យំ ន កិលិស្សេយ្យំ បណ្ឌិតោ

ខំ បណ្ឌិតធម្មវិស្សោតខ្លួនក្នុងគុណសម្បត្តិដ៏សមគួរជាមុនសិន ហើយ
 នឹងប្រើប្រាស់ឲ្យអ្នកដទៃជាខាងឬក្លាយ (ធ្វើយ៉ាងនេះ) នឹងមិន
 លំណាចឡើយ ឧ—

អត្តានព្វោ តថា កយិវា យបិព្វាមនុស្សសតិ
 សុទត្ថោ វិត ទមេបិ អត្តា ហិ កិរ ទុទមោ

ខ បុគ្គល បើប្រៀបប្រដៅអ្នកដទៃយ៉ាងណា ត្រូវធ្វើនូវខ្លួនឲ្យបាន
 យ៉ាងនោះដែរ, អ្នកដែលទូន្មានខ្លួនល្អហើយ គួរនឹងទូន្មានអ្នកដទៃបាន,
 ព្រោះថា ខ្លួនឬគ្គលទូន្មានដោយកម្រពេកណាស់ ២១—

អត្តា ហិ អត្តនោ តាថោ កោហិ តាថោ បរោ សិយា
 អត្តតា ហិ សុទត្ថេន តាបិ លភាតិ ទុល្លភិ

ខ ខ្លួនជាទីពឹងរបស់ខ្លួន អ្នកដទៃដូចម្តេចឡើយនឹងជាទីពឹងខ្លួនបាន,
 ព្រោះបុគ្គលមានខ្លួនដែលហ្វឹកហ្វឺនល្អហើយ នឹងបាននូវទីពឹងដែលគេ
 បានដោយកម្រ ២២—

អត្តនា ហំ កតំ បាបំ អត្រជំ អត្តសម្ភិ
 អភិមត្តតិ ទម្លេធំ វិជីវិម្ហយំ មណី

៥ បាបដែលខ្លួនបានធ្វើទុកហើយ រមែងកើតក្នុងខ្លួន មានខ្លួនជាដែន
 ជាទីកើតឡើង (ឆោប) តែងញាំញីនូវមនុស្សឥតប្រាថ្នា ដូចជាចេត្រ
 សម្រាប់កាត់នូវត្រូវមណីដែលកើតក្នុងដីនោះឯង ២៣—

— អរិយោ អរិយោ —

យស្ស អប្បន្តទុស្ស័យ្យំ មាលុភិ សាលមិវោត្តតំ
 ករោតិ សោ តចិត្តានំ យថា នំ ឥញ្ជីតី ទិសោ

៦ ភាវៈនៃបុគ្គលឯណាជាអ្នកទ្រុស្តសីល តែងគ្របសង្កត់ (នូវខ្លួនឯង)
 ដូចជាច្រវែង តែងរឹតគ្របសង្កត់នូវដើមរាំងដូច្នោះ, អ្នកនោះរមែង
 ធ្វើខុសដូចជាចោរ ប្រាថ្នានឹងទ្រុស្តនូវបុគ្គលនោះដូច្នោះឯង ២៤—

សុករាធិ អសាធិ អត្ថតោ អហិតាធិ ប
 យំ វេ ហិតញ សាធិញ តំ វេ បរមទុក្ខំ

ខ កម្មទាំងឡាយណា ដែលមិនល្អនឹង មិនជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួនឯង
 កម្មទាំងឡាយនោះ គឺធ្វើបានដោយងាយ, កម្មណា ដែលជា
 ប្រយោជន៍នឹង ល្អនឹង កម្មនោះ គឺធ្វើបានដោយព្រៃព្រៃកេង ឈ—

— អរិយោ អរិយោ —

អត្ថតា វិ កតំ បាបំ អត្ថតា សង្កលំស្សតិ
 អត្ថតា អកតំ បាបំ អត្ថតា វិ វិសុជ្ឈតិ
 សុទ្ធិសុទ្ធិ បបូតិ តាពោ អញ្ចំ វិសោធយេ

ខ ធ្វើបាបដោយខ្លួនឯង រមែងសៅហ្មងដល់ខ្លួនឯងវិញ, មិនធ្វើបាប
 ដោយខ្លួនឯងហើយ តែងបរិសុទ្ធស្អាតដល់ខ្លួនឯង, សេចក្តីបរិសុទ្ធជឹង
 មិនបរិសុទ្ធ តែងកើតចំពោះខ្លួនឯង ឈ—

អត្ថទត្ថិ បរតេន ពហុតាបិ ន ហាបយេ

អត្ថទត្ថមភិព្វាយ សទ្ធាប្បសុតោ សិយា

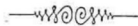
៦ បុគ្គល កុំធម្មិធ្វើនូវប្រយោជន៍ខ្លួនឱ្យវិសាល ព្រោះប្រយោជន៍អ្នក
ដទៃច្រើន, បើដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនហើយ ធម្មិខ្វល់ខ្វាយ
ក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួននោះកុំខាន ១៣—

— វរុណ —

ចិត្តកថា

ផ្អែក បបលំ ចិត្តិ ទុក្ខំ ទុក្ខិវារយំ
 ទុក្ខំ ករោតិ មេធាវី ឧសុកាវោវ ពេជ្ជនំ

ខ អ្នកមានប្រាជ្ញា រមែងធ្វើចិត្តដែលញាប់ញ័រ ឃ្លងឃ្លោង រក្សា
 បានដោយកម្រ ហាមដោយកម្រ ឲ្យជាចិត្តត្រង់បាន ដូចជាជាងសា
 ពត់ទូរកូនសាឲ្យត្រង់នោះឯង ២១—

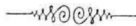

វារិជោវី បលេ ខិត្តោ ឱកមោកតឧត្តតោ
 បរិផ្នតិទំ ចិត្តិ មារធម្យំ បហាតវី

ខ ចិត្តនេះ ដែលបុគ្គលលើកឡើងហើយចាករាល់យ គឺតាមគុណ
 បោះទៅលើគោតោលដ៏វិបស្សនាកម្មវិធីន ដើម្បីដឹងលះបង់នូវវិស័យ
 នៃមារ ក៏តែងញាប់ញ័រ ដូចជាត្រីដែលត្រានត្រីចាប់ឡើងចាកទីនៅគឺ
 ទឹក បោះទៅលើគោតោ តែងញាប់ញ័រដូច្នោះឯង ២២—

ទន្ធិគុហស្ស លហុតោ យត្ថ កាមនីបាតិសោ
 បិច្ឆស្ស ទមដោ សាធុ បិច្ឆំ ទន្ធិ សុខាវិហំ

៥ សេចក្តីទូតចិត្ត ដែលស្រាល ដែលធ្វើឲ្យផ្លាស់បានដោយកម្រ
 មានប្រក្រតីខ្ពង់ខ្ពស់ចុះក្នុងអារម្មណ៍ណាមួយបានហើយ គឺជាគុណញ្ចាត
 ប្រយោជន៍ស្វយម្រេច, ចិត្តដែលហ៊ុតហ៊ូតបានហើយនោះ តែងនាំយក
 នូវសេចក្តីសុខមកឲ្យ ២៣—

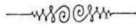

សុទ្ធីសំ សុនិបុណំ យត្ថកាមនីបាតិនំ
 បិច្ឆំ រក្សេបិ មេធាវី បិច្ឆំ គុត្តំ សុខាវិហំ

៦ អ្នកមានប្រាជ្ញា គួររក្សាចិត្ត ដែលឆេះឃើញបានដោយកម្រព្រៃពេក
 ដែលស្អិតពេកណាស់ មានប្រក្រតីខ្ពង់ខ្ពស់ចុះក្នុងអារម្មណ៍ណាមួយ, ចិត្ត
 ដែលគេរក្សាបានហើយនោះ តែងនាំយកនូវសេចក្តីសុខ មកឲ្យគេមិន
 ខានឡើយ ២៤—

ទូរង្គម្នី ឯកបរិ អសរី គុហាសយំ
 យេ បិព្វិ សញ្ញាមេស្សន្តិ មោក្ខន្តិ មារពន្ធគា

១ អ្នកទាំងឡាយឯណា នឹងសង្រួមចិត្ត ដែលមិនមានសារៈ ដែល
 គ្រាប់ទៅម្នាក់ឯង តែងទទួលអារម្មណ៍ក្នុងទីឆ្ងាយ មានគូហាគឺមហាក្សត-
 រូប ជាទីអាស្រ័យនៅបាន, អ្នកទាំងនោះឯង នឹងផុតចាកចំណងនៃមា-
 យិនបានឡើយ ២៥—

អនវជ្ជិតបិត្តស្ស សទ្ធម្មំ អរិដានតោ
 បរិបូរិយ្យសាទស្ស បញ្ញា ន បរិបូរតិ

១ បញ្ញា តែងមិនមានដល់មនុស្ស ដែលមានចិត្តមិនមាំមួន មិនដឹង
 នូវព្រះសទ្ធម្ម មានសេចក្តីព្រះថ្លាអណ្តែតទៅ ២៦—

អនិស្សុតបិគ្គស្ស រាជន្ទាហតបេតសោ

បុព្វាបាបបហំសស្ស នត្ថិ ជាករតោ ភយំ

ខ ភយ តែងមិនមានដល់មនុស្ស ដែលមានចិត្តដ៏រាជ្យមិនប្រឡាក់
ហើយ មានចិត្តដែលគោលមិនទ្វេរទ្វេបំណើយ មានបុណ្យចំងាយ
បន្ទាប់គោលហើយ ជាអ្នករាជ្យជាដ៏ល្អ ។

— អូ អូ អូ —

កម្មបមំ កាយមិមំ វិទិត្យា

នគរបមំ បិគ្គមិទំ បិកេត្យា

យោដេបំ មារំ បញ្ញាវិជេស

វិតតញ្ច រក្ខេ អនិវេសតោ សិយា

១ បុគ្គល គប្បីដឹងច្បាស់នូវកាយនេះថាដូចជាផ្លាស់ គប្បីបិទឃាត់នូវ
ចិត្តនេះ ឲ្យដូចជាបិទទ្វារនគរ គប្បីសម្លាប់នូវមារដោយអាវុធពិបត្តា
គប្បីរក្សាទុកនូវវិបស្សនាដែលខ្លួនបានហើយដើម្បីកុំឲ្យវិនាសបង់ ។

អនុស្សាវរីយ៍ អនុស្សាវរីយ៍ អនុស្សាវរីយ៍

បុព្វបុរិស បុព្វបុរិស បុព្វបុរិស

ខ ភយ តែងបិទមានដល់បុគ្គល ដែលមានចិត្តដ៏រឹងមាំប្រឡាក់
ហើយ មានចិត្តដែលខោសះមិនខ្វះខាត មានបុគ្គលនិងបាប
បន្ទាត់ចោលហើយ ពិសេសប្រាកដថា ៖—

— អរិយៈ —

កម្មបមី កាយមមី វិទិត្តា

នគរបមី បិត្តមិទំ បិកេត្តា

យោធនេបិ មារំ បញ្ញាវិធន

បិតត្តា រក្ខេ អនិវេសនោ សិយា

១ បុគ្គល គប្បីដឹងច្បាស់នូវកាយនេះថាដូចជាដ្បិត គប្បីបិទឃាត់នូវ
ចិត្តនេះ ឲ្យដូចជាបិទទ្វារគរ គប្បីសម្រាបនូវមារដោយអវិជ្ជាបញ្ញា
គប្បីរក្សាទុកនូវវិបស្សនាដែលខ្លួនបានហើយថ្មីៗកុំឲ្យវិនាសបង់ ២—

បញ្ជាក់ថា

សុស្សសា សុតវិឡា បញ្ញាយ វិឡា នំ សុតំ
 បញ្ញាយ អតំ ជានន្តំ ព្រាតោ អតោ សុខាវហោ

ខំ សេចក្តីដឹងនិងសេចក្តីចម្រើន ព្រោះតែការស្តាប់មាំ, សេចក្តីដឹងតែង
 ចម្រើនឡើង ព្រោះតែប្រាជ្ញា, អាស្រ័យនូវប្រាជ្ញា ទើបដឹងច្បាស់នូវ
 ប្រយោជន៍, ប្រយោជន៍ដែលដឹងហើយ នឹងនាំយកច្រៀងសុខមកឲ្យ ។

—អរិយកម្ម—

អតាគតំ ភយំ ទិស្វា ទូរតោ បរិវិជ្ជយេ
 អាគតញ្ច ភយំ ទិស្វា អភីតោ ហោតិ បណ្ឌិតោ

ខំ បណ្ឌិត ឃើញនូវភ័យដែលបិទទាបមកដល់ គប្បីរៀបចេញអំពី
 ច្បាយ, លុះភ័យមកប្រទះហើយ តែងមិនគព់ស្ងួតឡើយ ៖

លោក កោដិ មទ្ធ មាត់ តន្ត្រី ឥស្សី បម្រើ
 សោណ្ឌ ឆ័ត្រា លុក មក្ខិ មច្ឆេត្តា ជំហោ តុខោ

៥ សេចក្តីដាច់ដំណាក់ ក្រោធ ស្រវឹង ប្រកាន់ខ្លួន ខ្ជិល ប្រណែន
 ប្រហែសឆ្កេស អ្នកលេង ដេកប្រើស លុបគុណតេ កំណាញ់ ទាំង
 អស់នេះ អ្នកមានបញ្ញាគួរលះចោលចេញ ឈ—

សទ្ធា ហិរិ ប ឱត្តប្ប្និ ពាហុសប្បិ វិរិ សតិ
 បញ្ញា ប សត្វ ធម្មតិ សម្បត្តោ បណ្ឌិតោ មតោ

៥ សេចក្តីជឿ ឧសធាប ខ្លាចក្រែងធាប កិរិយាស្តាប់ប្រើស ទំសង្វាត
 ស្មារតី និងបញ្ញា, អ្នកដែលដល់ក្រមនូវធម៌ល្អ យ៉ាងនេះ ហៅថា
 បណ្ឌិត ឈ—

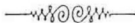
ទិដ្ឋេ ធម្មេ ច យោ អតោ

យោ ចតោ សម្មាសមីកោ

អត្តាភិសមយា ជីវោ

បណ្ឌិតោតិ បរិច្ចតិ

ខ ប្រយោជន៍ឯណា ដែលជាប្រយោជន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ប្រយោជន៍
ឯណា ដែលជាប្រយោជន៍ក្នុងបរលោកខាងមុខ, ឬផ្ទុយ ដែលលោក
ហៅថាបណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួន ព្រោះពីរយ៉ាងដ៏ធំនូវប្រយោជន៍ (ទាំង
ពីរយ៉ាងនោះឯង) ឃ—

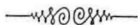
ភូបាលោ បណ្ឌិតោ និប្មិ នេវី តុល្យោ កុទាចនំ

សទេសេ បូជិតោ វាជំ ពុទ្ធា សព្វត្ថ បូជិតោ

ខ ម្ចាស់ដែនដីនិងបណ្ឌិត ដឹងប្រៀបដូចគ្នាដូចគ្នាគ្រប់កាលមិនបាន
ព្រោះម្ចាស់ដែនដីមានមនុស្សបូជាតែក្នុងប្រទេសរបស់គ្រួសារ ឯបណ្ឌិត
មានមនុស្សបូជាក្នុងគ្រប់ដំបូន ឃ—

បណ្ឌិតស្ស បសំសាយ ទណ្ឌោ ពាលេន គីយតេ
បណ្ឌិតោ បណ្ឌិតេនេវ វិណ្ឌិតោ វិ សុវិណ្ឌិតោ

២ មនុស្សកាល ឈ្មោះថាឱន្ទវិអំណាចដល់បណ្ឌិត, ដោយសេចក្តី
សរសើរ, បណ្ឌិត គឺបណ្ឌិតនិងគ្នាតែងសរសើរ ហើយសរសើរដោយ
ល្អ ឈ—

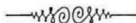
អត្តតា យទិ ឯកេន វិនិតេន មហាជនា
វិនយំ យត្តិ សព្វេបិ កោធំ តាសេយ្យ បណ្ឌិតោ

២ ថាបើ ខ្លួនខ្លួននិងមួយបានហើយ មហាជនទាំងឡាយទាំងពួង
នឹងប្រព្រឹត្តទៅតាមខ្លួននោះ, បណ្ឌិត គប្បីរំលងបំភ្លឺសេចក្តីប្រាថ្នាចេញ
ឱ្យស្រឡះ ឈ—

សរសៃ គុណានញ ទូរមបួនមន្តរំ

សរីរំ ខណវិទូសិ គុណា តុ កប្បដ្ឋាយិសោ

ឱ សរីរៈកងកាយនិងគុណ តែងមានការឃ្លាតគ្នាទៅដាច់ដុត, សរីរៈ
តែងបែកទៅដោយឆាប់រហ័ស, ឯគុណវិញ តាំងនៅអស់កាល ២—

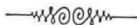
អត្ថំ មហន្តមាបជ្ជំ វិជ្ជំ សម្បត្តិមេវ ប

ប្រែវេយ្យ មានតួទ្វា បណ្ឌិតោ សោ បរិច្ចតិ

ឱ អ្នកដែលបានដល់នូវប្រយោជន៍ធំ គឺវិជ្ជានិងសម្បត្តិ តែជាអ្នកមិន
ងងឹតដោយមានៈទេ, អ្នកនោះឯង លោកហៅថាបណ្ឌិត ២—

ឆាលត្តមភិបត្តន្តិ នជ្ជម្បី ន ប សោបវេ
 វិបត្យញ្ច ន មុយ្ហន្តិ យេន វាតេវី បណ្ឌិតោ

២ វត្ថុដែលមិនគួរបាន ក៏មិនប្រាថ្នាឡើយ, វត្ថុដែលវិចារទៅ ក៏មិន
 សោកស្តាយឡើយ, ដល់ទូរវិបត្តិ ក៏មិនខ្វែងឡើយ, ដនដំពូកនេះ ជា
 បណ្ឌិតដោយពិត ០១១—

គណ្ឌីដ្ឋានេ ឯកបទេ នាតិមញ្ញោយ្យ បណ្ឌិតោ
 កិមក្កោ វេទ្យបញ្ចវោ តិមហាទីបភាណុទោ

៣ បទនីមួយ ដែលអ្នកប្រាថ្នារៀបច្រុងចង់រុក, បណ្ឌិតកុំធម្មីមើល
 ងាយឡើយ, ព្រះអាទិត្យដែលភ្លឺស្វាង រហូតមហាទីប ៣ ម្ដេចឡើយក៏
 នឹងក្លាយជាតំណាងឫស្សីទៅបាន ០១២—

គុណទោសេសុ នេកេន អត្ថិ កោ ប វិវិដ្ឋិតោ

សុខមាលបទុមស្ស នទ្ធំ ភវិតិ កក្ខទ្ធំ

៦ អ្នកណាមួយ នឹងរៀនចាកគុណនិងទោសដោយចំណែកមួយ ពុំបានឡើយ, ប៉ុន្តែអម្បាលផ្កាឈូកដែលងារបស់ទន់ល្អ ម្ដេចក៏គង់មានទងងារបស់ត្រាតត្រាតដែរ ២១—

សុមហត្ថានិ សត្ថានិ

ពារយត្ថា ពហុស្សតា

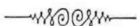
ឆេទាយោ សំសយត្ថាន-

នុ កិលិស្សន្តិ លោកមោហិតា

៧ អ្នកដែលមានសេចក្ដីចេះដឹងច្រើន ចង់ចាំទ្រទ្រង់នូវគម្ពីរទាំងឡាយដ៏ធំទូលាយ ហើយជាអ្នកអាចកាត់នូវសេចក្ដីសង្ស័យទាំងឡាយបាន លុះដល់សេចក្ដីលោភមកគ្របសង្កត់បិទបាំងឲ្យងងឹតមុខ ក៏ប្រែជាសៅភ្លេងទៅបាន ២២—

ទោសំបិ សគុណោ ទិស្វា គុណាវាទី វិទន្តិ ទំ
ន លោកោ វិជ្ជមានម្សិ បន្ថេ បស្សតិ លញ្ចនំ^(១)

៩ មនុស្សដែលនិយាយថ្លែងចំពោះតែគុណ បើទុកជាឃើញទោសខ្លួន
ក្នុងគុណរបស់ខ្លួន ក៏មិននិយាយថ្លែងឡើយ (ឆ្ងល់) ស្នាមក្នុងរង្វង់ព្រះ
ចន្ទ្រ បើទុកជាមាន ក៏សត្វលោកឥតមានឃើញឡើយ ៣--

១ ច្បាប់ខ្លះថា លញ្ចនំ តែបានសង្កេតក្នុងទីឯទៀតប្រាកដជាលញ្ចនំ
“ ស្នាមឬច្រៀនសម្គាល់ ” ។

សកិបិ វិញ្ញា ចំរេន ករោតិ សហសង្គម
 អត្តតព្វា បរតព្វា និព្វានន្តិ សុខំ លរោ

ខំ អ្នកប្រាជ្ញ សូម្បីជួបជុំតែម្តងដោយកាលវែង ក៏គង់បានប្រយោជន៍
 ខ្លួនគង់ប្រយោជន៍អ្នកដទៃផង ហើយនិងសេចក្តីសុខមានគ្រះនិព្វានជាទី
 បំរើ ឃ—

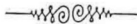

បណ្ឌិតោ អបដ្ឋោ រោរី បដិសោ ហោតិ បច្ចិតោ
 ពាលោ បដ្ឋោ អបដ្ឋោបិ ពហំ វិកត្តកោ សំទា

ខំ បណ្ឌិត បើគេមិនសួរ ដូចជាសួរដែលគេមិនពោះ លុះតែមានគេសួរ
 ទើបបង្កាន់ឆ្លៀត គឺមនុស្សថា ឲ្យគេស្តាប់, ដន់កាល ទោះគេសួរក្តី គេ
 មិនសួរក្តី ក៏តែងនិយាយព្រមព័ទ្ធលាវរកល់ពេល ឃ—

គុណសម្បត្តិសង្គារោ សត្វសត្តហិតាវហោ
បរត្ថំ ន បរេយ្យ កុតោ សោ បណ្ឌិតោ ភវេ

៦ អ្នកបរិបូណ៌ដោយគុណសម្បត្តិជាច្រើនប្រដាប់ ជាអ្នកអាចគាំមក
នូវប្រយោជន៍ដល់សត្វទាំងពួងបាន តែបើមិនប្រព្រឹត្តយកប្រយោជន៍ទាំង
នោះឲ្យបានដល់ខ្លួននិងអ្នកដទៃទេ អ្នកនោះឯងនឹងបានឈ្មោះថាបណ្ឌិត
ដូចម្តេចបាន ឡ—

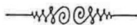

សបរត្ថំ បរេ ធីរោ សក្កោត្តោ សកំ បរេ
តម្បិ បេវី អសក្កោត្តោ បាបាត្តានំ វិយោជយេ

៦ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីប្រព្រឹត្តនូវប្រយោជន៍ខ្លួននិងប្រយោជន៍អ្នកដទៃ, បើ
មិនអាចធ្វើនូវប្រយោជន៍ទាំងពីរនោះបានទេ គប្បីប្រព្រឹត្តតែប្រយោជន៍
របស់ខ្លួនចុះ, បើប៉ុណ្ណោះហើយនៅតែមិនអាចទៀត គប្បីនាំខ្លួនចេញ
ចាកធាបឲ្យបាន ឡ—

សព្វំ សុណាតិ សោតេន សព្វំ បស្សតិ បក្កុតា
 ន ប ទិដ្ឋំ សុតំ ធីរោ សព្វំប្តិតុមរហាតិ

២ គេស្តាប់នូវសំឡេងគ្រប់យ៉ាងបាន ដោយគ្រចៀក, គេឃើញនូវរូប
 គ្រប់យ៉ាងបាន ដោយភ្នែក, តែងអ្នកប្រាជ្ញ មិនត្រូវប្រាថ្នានូវរូប ដែល
 ខ្លួនបានឃើញ និងសំឡេងដែលខ្លួនបានឮគ្រប់យ៉ាងនោះឡើយ ២៣—

បក្កុមាស្ស យថាអន្លោ សោត្វា ពធិរោ យថា
 បញ្ចាវិបិ យថាមគោ ពលវិ ទុព្វលោវិ
 អបិ អត្ថេ សមប្បន្នេ សយេយ្យ មតសាយ្ហីតំ

២ មនុស្សខ្លះ មានភ្នែកដូចជាភ្នែកខ្វាក់ មានគ្រចៀកដូចជាគ្រចៀក
 ថ្លង់ មានបញ្ញាដូចជាមនុស្សឆ មានកម្លាំងដូចជាមនុស្សខ្សោយ, កាល
 បើប្រយោជន៍និលំត្រមហើយ ខ្លួនឯងទៅជាដេក ដូចជាមនុស្សស្លាប់
 ទៅវិញ ២៤—

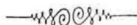
ន ណ សភា យត្ថ ន សន្តិ សន្តោ

សន្តោ ន តេ យេ ន វិទន្តិ ធម្មិ

វាគញ ខោសញ បហាយ មោហំ

ធម្មិ ភណ្ឌា វិ ភវិន្តិ សន្តោ

៥ ទីប្រជុំណាមិនមានសប្បុរស ទីនោះមិនឈ្មោះថាទីប្រជុំឡើយ និង
ណាមិនពោលនូវធម៌ និងនោះមិនឈ្មោះថាសប្បុរសឡើយ អ្នកដែល
លះនូវវាចៈខោសៈមោហៈបាន និងអ្នកពោលនូវធម៌ត្រូវនោះ លោក
ចាត់ជាសប្បុរសបាន ២—

បរទារំ ជនេត្ថិវិ លេណ្ហិវិ បរសន្តិកំ

អត្តាវិ សព្វសត្តានំ យោ បស្សតិ ស បណ្ឌិតោ

៦ អ្នកឯណាឃើញភរិយាអ្នកដទៃ កាន់ចិត្តស្មើនឹងឃើញម្តាយបង្កើត,
ឃើញសម្បត្តិអ្នកដទៃ ក៏កាន់ចិត្តស្មើនឹងឃើញដុំដី, ឃើញសត្វទាំងពួង
កាន់ចិត្តស្មើនឹងខ្លួន, អ្នកនោះ ជាបណ្ឌិតពិតមែន ២—

សបៀន មិត្ត កលុសេន ធម្ម

បរោ បតាបេន សមិទ្ធិការី

សុខេន វិជ្ជុ ជរុសេន តារី

ឥឫន្ទិ យេ តេ ន ប បណ្ឌិតា រ

ឥ ជនណា ប្រាជ្ញានុវិមិត្រដោយវិធីអ្នកអាង ប្រាជ្ញានុវិធីដោយប្រើវិធី
លាមក ប្រាជ្ញានុវិប្រយោជន៍ដោយវិធីញ៉ាំងធម្មត្ថោក្រហាយ ប្រាជ្ញានុវ
វិជ្ជាចំណេះដោយវិធីស្រួលខ្លួន ប្រាជ្ញានុវិស្វកម្មដោយវិធីពេលពាក្យ
អាច្រក់, ជនទាំងនោះ មិនមែនជាបណ្ឌិតឡើយ ឧ--

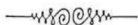
យថាបិ អង្គសម្ពាហ ហោតិ សទ្ធោ រថោ នីតិ

ឯវំ ខន្ថេសុ សន្ថេសុ ហោតិ សន្ថោតិ សម្មតិ

ឥ ច្រៀងប្រុងទាំងឡាយនៃរបបប្រព្រឹត្តិហើយ លោកហៅហៅទេ
ដូចម្តេចបំប្លែង, ខន្ធទាំង ៥ របស់សត្វមានប្រមហើយ លោកក៏សន្មតហៅ
ថាមនុស្ស ថាសត្វ ដូច្នោះឯង ឧ--

សទ្ធាយ ធិរតិ ឌុយំ អប្បមាទេន អណ្ណរិ
 វិរិយេន ទក្ខមប្លេតិ បញ្ចរាយ បរិសង្ឃតិ

៖ គេឆ្លងនូវអន្លង់បាន ដោយសារសទ្ធា, គេឆ្លងនូវមហាសមុទ្របាន
 ដោយសារការប្រយ័ត្ន, គេឆ្លងនូវសេចក្តីទុក្ខបានដោយសារព្យាយាម,
 គេបរិសុទ្ធត្រច្រៀងសៅហ្មងបាន ដោយសារប្រាជ្ញាយល់ត្រូវខេ—

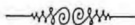
បត្តាវោ មគ្គេ បដិបន្នោ បត្តាវោ វិ ផលេដ្ឋិតោ
 ងស សង្ឃោ ឧជ្ឈតោ បញ្ញាសីលសមាហិតោ

៖ អ្នកណាមានចិត្តត្រង់ ប្រកបដោយសីល សមាធិ បញ្ញា ប្រតិបត្តិ
 ក្នុងបុគ្គល ពាំងនៅក្នុងផល ៤, អ្នកនោះឯង លោកហៅថាសង្ឃខេ—

វិបុលោ រាជគហីយោនំ គិរិសេដ្ឋោ បរិបូតិ
 សេតោ ហិមវតី សេដ្ឋោ អាទិបោ អប្បគាមិនំ

២ ភ្នំវិបុល ប្រសើរជាងភ្នំទាំងអស់ក្នុងដំបង់ក្រុងរាជគ្រឹះ, ភ្នំក្រលាស
 ប្រសើរជាងភ្នំទាំងអស់ក្នុងព្រៃហេមពាន្ត, ចំណែកព្រះអាទិត្យ រុក្ខរឿង
 ជាងវត្តទាំងអស់ដែលមានឡដ៏អាកាស ខ្ម—

សមុទ្រោ នទីនំ សេដ្ឋោ នកូត្តានញ្ច បន្ទិមា
 សទេវិកស្ស លោកស្ស ពុទ្ធា អគ្គោ បរិបូតិ

២ មហាសមុទ្រ ធំប្រើជាងស្ទឹងទាំងអស់, ព្រះចន្ទ ប្រសើរជាងផ្កាយ
 ទាំងអស់, ព្រះសត្វញ្ញត្ថុ រុក្ខរឿងបំផុតជាងទេវតានិងមនុស្ស ក្នុង
 លោក ខ្ម—

រាគោ ទោសោ ច មោហោ ច

មាតោ លុត្វោ ច អាលសោ

ឯកបិណ្ឌិតោ ពាលោវ ឯតេ អត្ថំ វិជ្ជាសយ

៥ មនុស្ស ប្រកបដោយគម្រេក ដោយសេចក្តីក្រោធ ដោយសេចក្តី
ល្ងង់ ដោយកិរិយាកាន់ខ្លួន ដោយអំពើអាក្រក់ ដោយសេចក្តីខ្ជិល
ដោយគំនិតតែម្នាក់ឯង ដោយខ្លួនពាល, មនុស្សទាំង ៨ ពួកនេះ នឹងគិត
សេចក្តីជ្រាលជ្រៅមិនឃើញឡើយ ២៣—

រាគោ ទោសោ ច មោហោ ច ភីរុកោ អាមិសតរុ

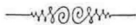
ឥត្ថី សោណ្ឌី ច មណ្ឌកោ នវិមោ ភវិតិ ទារកោ

៦ មនុស្សប្រកបដោយគម្រេកច្រើន ដោយសេចក្តីក្រោធច្រើន ដោយ
កាន់ច្រឡំច្រើន ដោយខ្លាចច្រើន ដោយភ័យខ្លាចក្នុងរាមិស មនុស្សស្រី
អ្នកលេងសុភ អ្នកតែងខ្លួន កូនក្មេង, មនុស្សទាំង ៨ ពួកនេះ បំណងនឹង
បំផុតនូវសេចក្តីសុខមុតម្ល៉ាងភាគ គឺសេចក្តីដែលល្អិត ដែលជ្រាលជ្រៅ
បានឡើយ ២៤—

វិយេន យសបរិបូបាយ តិត្ថាវិសេន យោនិសោ

សាកញ្ញា ស្នេហាបរិសេន បដិរូបវិសតាយ វិ

ឱ ហេតុដែលកើតប្រាថ្នា មាន ៨ យ៉ាងគឺ បទុស្តុមានវិយល្អ ១
អាយុវេលាវិវាទ ១ ទំសាកស្នា ១ មិនសេពគប់ទូរតិរី ១ មានកិច្ចជា
ទាយ ១ គឺយាយតែអំពីអត្តនិងធម៌ ១ មានចិត្តស្នេហាក្នុងធម៌អាថ៌ ១
នៅក្នុងប្រទេសដ៏សមគួរ ១ ឃ--

តាភិនត្នាមិ មរណំ តាភិនត្នាមិ ជីវិតំ

កាលញ្ច បរិកដ្ឋាបិ វេត្តនំ ភត្តិកោ យថា

ឱ (ព្រះសាវ័បុត្តត្រេវលោកកោលថា) ខ្ញុំនឹងត្រេកអរចំពោះគ្រង់សេចក្តី
ស្លាប់ក៏ទេ នឹងត្រេកអរចំពោះគ្រង់ការរស់ឡើងក៏ទេ ខ្ញុំនឹងកំតែកាល
វេលា ដូចជាគូកគីសេសៗខ្ញុំនឹងកំតែវង្វាន់ ឃ--

ពាលកថា

យាវដីវិម្សិ ចេ ពាលោ បណ្ឌិតំ បយិរុបាសតិ
 ន សោ ធម្មំ វិជានាតិ ទព្វិ សូបរសំ យថា

ខ . មនុស្សកាល បើចូលទៅអង្គុយដិតអ្នកប្រាជ្ញ សូម្បីអស់ ១ ជីវិតក្តី ក៏
 គិតបានដឹងធម៌អាចិរិយ្យច្បាស់លាស់ឡើយ ដូចគ្នានឹងវែកដែលមិនដឹង
 រសសម្ប ២៣—

ទុដ្ឋិតោ វិជ្ជនីយោ វិ វិជ្ជាយាលង្កតោបិ ចេ
 មណីគាលង្កតោ សន្តោ សប្បោ កំ ន ភយំ ករោ

ខ . មនុស្សទុរជន គឺជនចិត្តអាក្រក់ បើទុកជាប្រដាប់ហើយដោយវិជ្ជា
 ក៏គួរអ្នកទាំងឡាយគប្បីរៀនដោយតិច, សត្វមានអាសិរតិស បើទុកជា
 ប្រដាប់ហើយ ដោយកែវមណីដូចម្តេច ក៏វាគង់នឹងធ្វើវាយឱ្យកើតឡើង
 បាន ២៤—

សប្បោ ទុដ្ឋោ ខលោ ទុដ្ឋោ សប្បោ ទុដ្ឋតោ ខលោ
 មត្តោសបេហិ សោ សប្បោ ខលោ កេន្ធបសម្មតិ

គ ឧបាសនាសត្វប្រទុស្ត មនុស្សកាលកំណាត្តប្រទុស្ត តែមនុស្ស
 កាលប្រទុស្តប្រក្រត្រលែងដាក់ពស់ ព្រោះពិសេសអំពីរូបដោយ
 មន្តនិងថ្នាំបាត ឯពិសមនុស្សកាលវិញនោះ គេនឹងធ្វើឲ្យម្ខាងបាន
 ដោយវិនិច្ឆ័យប្រេច ២១--

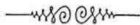
—www—

យោ ពាលោ មញ្ញាតី ពាល្យំ
 បណ្ឌិតោ វាបិ តេន សោ
 ពាលោ ឬ បណ្ឌិតមាតិ
 ស្មេវ ពាលោតិ វិប្បតិ

គ អ្នកណា ជាមនុស្សកាល ហើយដឹងនូវការវិនិច្ឆ័យនៃខ្លួនថាជាពាល អ្នក
 នោះនឹងត្រឡប់ទៅជាបណ្ឌិតបានខ្លះ ដោយហេតុដែលដឹងខ្លួនថាជាពាល
 នោះ, ម្យ៉ាងទៀត អ្នកណាជាមនុស្សកាល មានមានប្រកាន់ថាខ្លួនជា
 បណ្ឌិត អ្នកនោះលោកហៅថាជាមនុស្សកាលដោយពិត ២២--

មធ្យា មញ្ញត្តិ តាលោ យាវ បាបំ ន បច្ចុតិ
យទា ប បច្ចុតិ បាបំ អបិ ទុក្ខំ និគច្ចតិ

៦ បាបមិនទាន់ឲ្យផលត្រឹមណា មនុស្សពាល តែងសម្គាល់នូវបាប
វាដូចជាទឹកឃ្មុំត្រឹមនោះ លុះតែកាលណាបាបឲ្យផល មនុស្សពាល
ទើបប្រទះនូវសេចក្តីទុក្ខ ក្នុងកាលនោះ ២៣—

វាបោបិ បស្សតី ភាវ្យំ យាវ បាបំ ន បច្ចុតិ
បទា ប បច្ចុតិ បាបំ អបិ បាបានិ បស្សតិ

៧ បាបមិនទាន់ឲ្យផលត្រឹមណា មនុស្សបាប ក៏នៅឃើញតែសេចក្តី
ម្រើនត្រឹមនោះ លុះតែកាលណា បាបឲ្យផល មនុស្សបាប ទើប
ឃើញនូវបាប ក្នុងកាលនោះ ២៤—

មារឹមព្រោលី បាបស្ស ន មត្តំ អាគមិស្សតិ
 ទុទតិន្ទនិបាតេន ទុកុម្ភោបិ បូរតិ
 បូរតិ ពាលោ បាបស្ស ថោកំ ថោកម្មិ អាបិសំ

ខំ បុគ្គល កុំឲ្យមើលងាយនូវធាប ថាធាបបន្តិចបន្តួច នឹងមិនមកដល់
 គឺថា មិនឲ្យផលនោះឡើយ, សូម្បីកុមារមែនពេញឆាន ហើយ
 គំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ចុះ, មនុស្សកាលដែលសន្សំនូវធាប ទោះបីធ្វើបន្តិច
 ម្តង ៗ ក៏គង់តែពេញដោយធាប ៖—

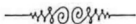

យោ អប្បទុដ្ឋស្ស នរស្ស ទុស្សតិ
 សុទ្ធស្ស បោសស្ស អនង្គណស្ស
 តមេវី ពាលំ បច្ចេតិ បាបំ
 សុខុមោ រដោ បដិវាតិវី វិត្តោ

ខំ មនុស្សកាលណា ប្រទុស្តនឹងផលដែលមិនបានប្រទុស្ត ជាអ្នក
 បរិសុទ្ធ គតមានកិលេសធម៌ បាបកម្មត្រឡប់ទ្រវល់ដល់មនុស្សកាល
 នោះវិញ ដូចជាគូលីដ៏ស្អិតដែលគេបាចសាចទៅកាន់ទីប្រាសខ្យល់ ។

អថ បាបាធិ កម្មាធិ ករំ ពាលោ ន ពុជ្ឈតិ
 សេហំ កម្មេហំ ទុម្មេណេ អគ្គិទុន្តោវ តប្បតិ

ខ មនុស្សកាលនគ្រាផ្កា កាលដែលកំពុងធ្វើនូវធម្មតាំងឡាយ
 រមែងមិនដឹងខ្លួនទេ លុះដល់ខាងក្រោយ មនុស្សកាលនោះ ទើបក្តៅ
 ឬនេះដោយកម្មតាំងឡាយរបស់ខ្លួន ដូចភ្លើងនេះព្រៃ ឃ—

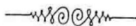

កត្វាន កុសលំ កម្មំ កត្វានាកុសលំ បុរេ
 សុខិតំ ទុក្ខិតំ ហោន្តំសោ ពាលោ យោ ន បស្ស្បតិ

ខ កិរិយាដល់នូវសេចក្តីសុខបាន ព្រោះតែធ្វើនូវកម្មជាតុសលទុកមុន,
 កិរិយាដល់នូវសេចក្តីទុក្ខបាន ព្រោះតែធ្វើនូវកម្មជាអតុសលទុកមុន, អ្នក
 ណា មិនឃើញដូច្នេះ អ្នកនោះជាមនុស្សកាល ឃ—

ពាលោធិ បាបកំ កត្វា ន តំ ឆន្ទិតុមុស្សហេ
 កំ ព្យគ្យអាទិ គប្បត្តោ បទំ មក្ខេតុមុស្សហេ

៥ មនុស្សពាលក្នុងលោកនេះ ធ្វើអំពើអាក្រក់ ហើយមិនចេះព្យាយាម
 ដើម្បីនឹងលះអំពើអាក្រក់នោះចោលឡើយ, ដូចសត្វ មានខ្លាធំជាដើម
 កាលដែលទៅ មិនដែលព្យាយាមដើម្បីនឹងលុបស្លាមជើងឡើយ ៖

យថា បុទុម្ហា បក្កា ពហំត្ថកមេវ ច
 អត្តោកិមិលប្បវណា ឯវំ ទុដ្ឋនធម្មតា

៦ វិន្តណ្ណដែលទុំហើយ ខាងក្រៅមានពណ៌ក្រហមស្រស់ តែខាង
 ក្នុង ពេញដោយសត្វមមង់ ដូចម្តេចមិញ វិន្តណ្ណរបស់មនុស្សទុរន្ត
 ក៏ដូច្នោះឯង ៖

សុនខោ សុនខំ ទិស្វា ទន្ធិ ទស្សតិ ហិសិទ្ធំ
 ទុជិនោ ទុជិនំ ទិស្វា រោសយំ ហិសមិច្ឆតិ

ខ ឆ្កែឃើញឆ្កែដង្កា រមែងចេញចេញបង្ហាញដើម្បីនឹងបៀតបៀន
 គ្នា, មនុស្សទុរាន ឃើញមនុស្សទុរានដូចគ្នា ក៏រមែងប្រាថ្នាគ្នា
 សេចក្តីបៀតបៀនគ្នា ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រកែកប្រាន ឯ—

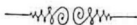
មណ្ឌកោបិ សីហោ វិយ កាកោ គល្លោ បិយេបិយេ
 តាលោ ប បណ្ឌិតោ វិយ ធីរោ បុច្ឆេ ឯយេឯយេ

ខ សត្វកង្កែបអង្គុយធ្វើទំនងដូចសត្វសីហា: កាលដែលក្អែកឆាបចុះ
 ពីក បានតែស្រែកថា “បិយបិយៈ”, មនុស្សកាលលើកខ្លួនស្មើនឹង
 បណ្ឌិតដែលមានប្រាជ្ញា កាលបើមានគេសួរអ្វី ៗ ក៏បោះតែនិយាយបន្តប៉ុន្តែ
 ឬបានតែខាងទទួលពាក្យថា “បាទ ៗ” ឬ “អើ ៗ” ប៉ុណ្ណោះ ឯ—

មិត្តភក្តិ

សត្តោ បសវិតោ មិត្តំ មាតា មិត្តំ សកេ យវេ
 សហាយោ អត្ថជាតស្ស ហោតិ មិត្តំ បុនប្បុនំ
 សយំ កតានិ បព្វានិ តំ មិត្តំ សម្បរាយកំ

៥ បុព្វត្ថ ជាមិត្ររបស់អ្នកដើរផ្លូវ, មាតា ជាមិត្រក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន, អ្នក
 ដែលមានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅស្មើគ្នា ជាមិត្ររបស់អ្នកដែលមានចុះកើតឡើង
 រឿយៗ, បុណ្យទាំងឡាយដែលធ្វើដោយខ្លួនឯង ជាមិត្រតាមទៅ
 ក្នុងភពខាងមុខ ០—

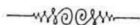

សព្វិវេវ សមាសេចិ សព្វំ កុព្វេចិ សន្តិ
 សតិ សទ្ធម្មមញ្ញាយ សេយ្យោ ហោតិ ន បាបិយោ

៥ បុគ្គល គប្បីអង្គុយរួមជាមួយនឹងសប្បុរសធម្មវិញ្ញាណ គប្បីធ្វើអ្វី
 សេចក្តីស៊ីវុណ្ឌលដោយពួកសប្បុរស, ព្រោះដឹងច្បាស់ខ្លីព្រះសទ្ធម្ម
 របស់សប្បុរស រមែងមានតែសេចក្តីល្អ មិនមានអាក្រក់ឡើយ ០—

សត្វីវេរី សមាសេបិ សត្វី កុព្វេបិ សន្ថវិ
 សតិ សទ្ធម្មញ្ញាយ បញ្ញា លភតិ នាពាតោ

៥ បុគ្គល ធម្មអង្គុយរួមជាមួយនឹងសប្បុរសធម្មភ័ក្ត្រ ធម្មធ្វើនូវសេចក្តី
 ស្មើទូលំទូលាយដោយពួកសប្បុរស, ព្រោះដឹងច្បាស់នូវព្រះសទ្ធម្មរបស់សប្បុ-
 រស រមែងបាននូវប្រាជ្ញា, ប្រាជ្ញា គេមិនមែនបានអំពីទីដទៃឡើយ ៣-

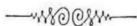

សត្វីវេរី សមាសេបិ សត្វី កុព្វេបិ សន្ថវិ
 សតិ សទ្ធម្មញ្ញាយ សោកមជ្ឈេ ន សោបតិ

៥ បុគ្គល ធម្មអង្គុយរួមជាមួយនឹងសប្បុរសធម្មភ័ក្ត្រ ធម្មធ្វើនូវសេចក្តី
 ស្មើទូលំទូលាយដោយពួកសប្បុរស, ព្រោះដឹងច្បាស់ នូវព្រះសទ្ធម្មរបស់
 សប្បុរស រមែងមិនសោកសៅ ក្នុងកល្យាណ នៃពួកជនអ្នកសោក
 សៅឡើយ ៣-

សត្វិវេរី សមាសេបិ សត្វិ កុព្វេបិ សន្តិ
 សតិ សទ្ធម្មមញ្ញាយ ញាតិមជ្ឈេ វិវាបតិ

៥ បុគ្គល គប្បីអង្គុយរួមជាមួយនឹងសប្បុរសធម្មត្រៃ គប្បីធ្វើទូរសេចក្តី
 ស្មើទូលាលោយពួកសប្បុរស, ព្រោះដឹងច្បាស់ ទូរព្រះសទ្ធម្មរបស់
 សប្បុរស រមែងរុងរឿងក្នុងកល្យាណញ្ញតិ ឃ—

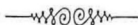

សត្វិវេរី សមាសេបិ សត្វិ កុព្វេបិ សន្តិ
 សតិ សទ្ធម្មមញ្ញាយ សត្តា គប្បន្តិ សុគតិ

៥ បុគ្គល គប្បីអង្គុយរួមជាមួយនឹងសប្បុរសធម្មត្រៃ គប្បីធ្វើទូរ
 សេចក្តីស្មើទូលាលោយពួកសប្បុរស, ព្រោះដឹងច្បាស់ទូរព្រះសទ្ធម្មរបស់
 សប្បុរស សត្វទាំងឡាយ រមែងទៅកាន់សុគតិ ឃ—

ឡើងវិញ សមាសេចិ សព្វី កុព្វេចិ សន្តិ
តិ សទ្ធម្មមញ្ញាយ សត្វា តិដ្ឋន្តិ សាគតិ

គួល ធម្ម៍អន្តរាយមន្តិយន្តិសប្បុរសតែម្យ៉ាង ធម្ម៍ធ្វើឡើងសេចក្តី
ឡើងដោយពួកសប្បុរស, ព្រោះដឹងច្បាស់ ឡើងព្រះសទ្ធម្មរបស់
នា សត្វទាំងឡាយមែនស្ថិតនៅបានសេចក្តីសប្បាយប្បូរ ២១—

ឡើងវិញ សមាសេចិ សព្វី កុព្វេចិ សន្តិ
តិ សទ្ធម្មមញ្ញាយ សព្វទុក្ខា បម្មប្បិទិ

គួល ធម្ម៍អន្តរាយមន្តិយន្តិសប្បុរសតែម្យ៉ាង ធម្ម៍ធ្វើឡើងសេចក្តី
ឡើងដោយពួកសប្បុរស, ព្រោះដឹងច្បាស់ ឡើងព្រះសទ្ធម្មរបស់
សេ រមែងរួចអាក្រក់ទុក្ខទាំងពួង ២២—

ន ភងេ បាបកេ មិច្ឆេ ន ភងេ បុរិសាធមេ
ភងេបិ មិច្ឆេ កល្យាណោ ភងេវិ បុរិសត្ថមេ

៦ បុគ្គល មិនធម្មសេនគប់ដូរមិត្តដ៏លាមកទាំងឡាយឡើយ មិនធម្មសេនគប់ ដូរបុរសមានគំនិតថោកទាបទាំងឡាយឡើយ ធម្មសេនគប់តែ នឹងកល្យាណមិត្តទាំងឡាយ ធម្មសេនគប់ដូរបុរសដ៏ឆ្អល់ទាំងឡាយ ។

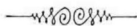
ពាលសង្កត្តបារីហិ ទីយមទ្វាន សោបតិ
ទុក្ខោ ពាលេហិ សំវិសោ អមិច្ឆេនេវិ សព្វទា
ធីរោ ច សុខសំវិសោ ញាតិនិវ សមាគមោ

៧ មែនតិច បុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តនៅរួមជាមួយនឹងមនុស្សពាល រមែងសោកសៅអស់កាលយូរ, កិរិយានៅជាមួយ នឹងមនុស្សពាលទាំងឡាយ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខសព្វៗកាល ដូចជាកិរិយានៅជាមួយនឹងមនុស្សជាសត្រូវ, កិរិយានៅជាមួយនឹងអ្នកប្រាជ្ញ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ដូចជាកិរិយានៅប្រមូលនូវញាតិទាំងឡាយ ។

រំ នេតិ ទុម្មេណេ អធុរាយំ និយុញ្ញតិ
ហសេយ្យសោ ហោតិ សម្មាវត្ថោបិ កុប្បតិ
សោ ន ជានាតិ សាធុ តស្ស អទស្សនំ

ទុស្ស ឥតប្រាជ្ញា រមែងលែងគាំទ្រចំណែកដែលមិនគួរលែង
គាំទ្រប្រកបក្នុងចំណែកដែលមិនមែនជាគុះ ជាមនុស្សគឺលែង
គាំទ្រល្អបានដោយលំបាក កាលបើគេនិយាយល្អ ក៏ស្រាប់តែ
គង្វឹង, មនុស្សនោះមិនចេះដឹងវិន័យច្បាប់អ្វីឡើយ, កិរិយា
ប្រទះ ឬមិនឃើញនូវមនុស្សដូចនោះ ជាការល្អ ឃ—

នយំ នយតិ មេធាវី អធិរាយំ ន យុញ្ញតិ
សុនយោ សេយ្យសោ ហោតិ សម្មាវត្ថោ នកុប្បតិ
វិនយំ សោ បដាសាតិ សាធុ តេន សមាគមោ

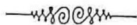
៦ អ្នកប្រាជ្ញ តែងណែនាំនូវចំណែក ដែលត្រូវណែនាំ មិនដឹកនាំឲ្យ
ប្រកបក្នុងចំណែក ដែលមិនមែនជាចុះឡើយ ជាមនុស្សដ៏ពេញវិញ្ញាណ
ប្រសើរឲ្យល្អបានដោយងាយ កាលបើគេនិយាយល្អៗ មិនចេះប្រឡោត
ទឹកឡើយ, អ្នកប្រាជ្ញនោះ មែនចេះរើសរើសនាំកំលាំង កិរិយានៅប្រមូល
មួយអង្គដោយអ្នកប្រាជ្ញនោះ ជាតារាល្អប្រពៃ ដ៏ថា ច្បាំងប្រយោជន៍ឲ្យ
សម្រេចបាន ឃ—

— ॐ ॐ ॐ —

អញ្ញាទត្ថហរោ មិត្តោ យោ ច មិត្តោ វិចីបរោ

អនុប្បយញ្ចយោ អាហា អបាយេសុ ច យោសខា

៦ មិត្រណា ដែលគិតតែពីចង់បានទ្រព្យរបស់ អំពីមិត្រសំឡាញ់
តែឡើង, មិត្រណាដែលមានវាចាដ៏ប្រៃសណីយ៍មិត្រល្អតែម្នាក់ មិត្រណា
ដែលប៉ិននិយាយប្រកួត គំនិតយាយអែបអបចាត់បណ្តោយតាមមិនឲ្យខាស់
មិត្រណា ដែលជាសម្លាញ់តាំឲ្យវិនាស ២៣—

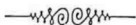
ឯតេ អមិត្តេ បត្តារោ ឥតិ វិញ្ញាយ បណ្ឌិតោ

អារកា បរិវេជ្ជយ្យ មគ្គំ បដិភយំ យថា

៦ អ្នកប្រាជ្ញ កាលបើបានដឹងច្បាស់នូវមិត្រទាំង៤នោះ ជាមិនមែនជា
មិត្រពិតឡើយ គប្បីវិវាទឆ្ងាយចាកមិត្រទាំង ៤ នោះ នូវមិត្ត
អ្នកដ៏ល្អដែលចៀសវាងនូវប្រកបដោយភ័យ ២៣—

ឧបការោ បយោ មិត្តោ សុខទុក្ខោ បយោ សខា
អត្តកាយី បយោ មិត្តោ យោ ប មិត្តានុកម្មកោ

៥ មិត្តភាព ជាអ្នកមានបញ្ចក្ខន្ធៈ សំឡាញ់ភាព ជាអ្នករួមសុខរួម
ទុក្ខជាមួយគ្នា មិត្តភាព ជាអ្នកណែនាំប្រាប់ប្រយោជន៍ មិត្តភាព ជា
អ្នកមានសេចក្តីអនុគ្រោះ ឃ--

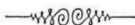

ឯតេបិ មិត្តោ បត្តារោ ឥតិ វិញ្ញាយ បណ្ឌិតោ
សក្កប្បំ បយិរុបាសេយ្យេ មាតា បុត្រិ ឌុរសំ

៦ អ្នកប្រាជ្ញ កាលៈបីបានដឹងក្បាស់នូវមិត្តទាំងឡាយ ៤ ពួកនោះ ថា
ជាមិត្តពិតប្រាកដ នូវភ្លោះហើយ គប្បីចូលទៅអង្គុយជិតនឹងមិត្តនោះ
ដោយសេចក្តីស្ម័គ្រស្មាល ដូចជាមាតានឹងកូននោះចុះ ឃ--

រុក្ខោ សភាមិនិស្សាយ បុប្ផលំ បរិឡាតិ
សប្បុរិស្វបនិស្សាយ មហាបុត្រំ បរិឡាតិ

គ ដើមឈើអាស្រ័យទីដីល្អ តែងមានផ្កា និងផ្លែចម្រើនឡើងល្អ,
អ្នកដែលចូលទៅអាស្រ័យ នឹងសប្បុរស តែងមានសេចក្តីល្អចម្រើន
ឡើងយ៉ាងធំ ខ-

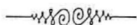
អហិតេ បដិសេនោ ឬ ហិតេសុ ឬ និយោជិតោ
ព្យសនេ ចាបរិច្ចាគោ សង្ខេបំ មិត្តលក្ខណំ

គ ពីរយ៉ាងហាមឆ្លាត្រង់ការដែលមិនមែនប្រយោជន៍ ពីរយ៉ាងកន្លងគ្នាឲ្យ
ប្រកបឆ្លងការដែលជាប្រយោជន៍ ពីរយ៉ាងមិនលះចោលឆ្លាត្រង់កាលដែល
មានការក្រ ទោះជាលក្ខណៈរបស់មិត្ត ដោយសង្ខេប ខ-

ហំតេសតោ សុមិត្តោ ច វិញ្ញា ច ទុល្លភោ ជិតោ

យហោសធិញ្ញ សាធិញ្ញ រោគហារី ច សង្ខតោ

គ ធនដែលស្វែងរកប្រយោជន៍ ជាមិត្តរស់រវើកជំនួញ និង អ្នកប្រាជ្ញ និង នេះ គេរកបានដោយរកប្រលោម ដូចជាថ្នាំសម្រាប់ព្យាបាល ដែលមានសុទ្ធាញ្ញ និង អាចបំបាត់រោគបាននិង ថ្នាំនោះ គេរកបាន ដោយរកប្រដូចគ្នា ២១—

លទ្ធមតេន គណ្ណោយ្យ បិទ្ធមញ្ញាសិកម្មតា

ឆន្ទានុវត្តិយា ម្យុទ្ធិ យហំភូតេន បណ្ឌិតំ

គ គប្បីយកចិត្តមនុស្សរណ្តា ដោយចែកប្រយោជន៍ឲ្យ មនុស្សបឹង រីករស់ ដោយអញ្ញាសិកម្ម មនុស្សល្ងង់ ដោយបណ្តោយតាមចិត្ត នៃឯ អ្នកប្រាជ្ញ ត្រូវធ្វើតាមសេចក្តីពិត ២២—

ហំតំ ករោ បរោ ពន្ធ ពន្ធិបិ អហំតោ បរោ
 អហំតោ ទេហាជោ ព្យាធិ ហំតមាញាមោសធំ

២ អ្នកឯទៀតធ្វើប្រយោជន៍ឲ្យ កំពូចដាំនៅឯង, ចំណែកខាងនៅពេញ
 ដែលមិនធ្វើប្រយោជន៍ឲ្យ កំពូចអ្នកឯទៀតវិញ, ព្យាធិដែលកើតក្នុងឈាម
 ជារបស់ឥតប្រយោជន៍ ចំណែកខ្លាំងដែលកើតក្នុងព្រៃ កំត្រូវចំទៅ
 ជាមេសប្រយោជន៍វិញបាន ew—

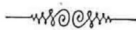
—www—

បទុមិវ មុខំ យស្ស វាចា បន្ទនសីតលំ
 មធ្ម តិដ្ឋិតិ ជ្ជិត្តេ ហទយេ សុហលាហលំ
 តាទិសំ តោ បសេវេយ្យ តំ មិត្តំ បរិវិជ្ជយេ

២ អ្នកណាមានមុខរីករាយចិត្តល្អ មានវាចាត្រដាបកំពូចខ្លីមចន្ទន៍ហើយ
 អ្នកនោះមានទឹកឃ្មុំទៅៗ ក្នុងអន្តរាគ តែក្នុងចិត្តច្របល់ទៅដោយខ្លាំង
 កំខ្លាំង បុគ្គល មិនខ្វះសេចក្តីបំរើនិងមនុស្សដូចនោះឡើយ គប្បីរៀន
 បីគ្រូនោះហើយ ew—

ម្លូស្រីស្បែកបទេសេន កុតារី សរណេន ប
 វលសត្ថហិ សំយោគា បណ្ឌិតោបិ បសីទតិ

ឱ សូម្បីជាអ្នកប្រាជ្ញ ក៏គង់ធ្លាក់ខ្លួនចុះ ព្រោះហេតុដែលប្រះដាច់កាន់
 តាមវិធីប្រយោជន៍ ដល់សិស្សល្ងង់ ព្រោះមានស្រ្តីអាក្រក់ជាទីគំនាត់
 ព្រោះប្រកបដោយសត្រូវធម៌មនុស្សខ្មៅ ឃ—

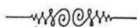

អសតិ សម្បយោគេន សត្តោបិ អសត្ថោ ភវេ
 មត្តោ កបវិរយុត្ថោ ទុដ្ឋិម្បិ អសាធុ ភវេ

ឱ សូម្បីសប្បុរស ក៏ត្រឡប់ទៅជាអសប្បុរសបាន ដោយកិរិយាធម៌រក
 ជាមួយនឹងអសប្បុរស ប្រៀបដូចជាផ្លូវថ្នល់ ដែលដើរដាស់ពេញពាស
 ដោយសម្រាម, ផ្លូវនោះ បើទុកជាត្រង់ ក៏មិនល្អ ឃ—

ឧស្សាហោ វិបុរ្ន មិត្តិ អលសោ មិត្តវិ វិបុ
វិសំ វិយាមតំ វិជ្ជា បមាទោ អមតំ វិសំ

ខី សេចក្តីឧស្សាហ៍ព្យាយាម ហាក់ដូចជាសត្រូវ តែត្រឡប់មកជាមិត្រ,
សេចក្តីខ្វិល ហាក់ដូចជាមិត្រ តែត្រឡប់មកជាសត្រូវ, វិជ្ជាហាក់ដូច
ជាភិស តែឈ្មោះថាមិនស្លាប់, សេចក្តីប្រមាទ ហាក់ដូចថាមិនស្លាប់ដែរ
តែត្រឡប់ក្លាយទៅជាភិសវិញ ខ្ម-

បណ្ឌិតកថា

មហាតមបិ លេ វិញ្ញាណំ បណ្ឌិតំ បញ្ជីបាសតិ
 ទិប្បំ ធម្មំ វិជ្ជាធាតុំ វិញ្ញាណុបសំ យថា

ខ វិញ្ញាណនក្ខិណនក្ខិណំ បើចូលទៅក្នុងយន្តនក្ខិណត្រាច្យសូម្បីមួយពេល
 រមែងប៉ះដឹងនូវធម៌អបិ ដោយឆាប់រហ័ស ក្នុងគ្នានឹងអវត្តភូតដែល
 ដឹងនូវវិសនៃសម្ម ខ- -

អត្រោបិ បស្សតិ បាបំ យាវី ភក្ខំ ន បច្ចុតិ
 យទា ប បច្ចុតិ ភក្ខំ អបិ ភត្រានិ បស្សតិ

គ អំពើល្អបិទទាន់ឲ្យនូវផលត្រឹមណា បនុស្សល្អក៏នៅឯចិត្តតែប
 ត្រឹមនោះ លុះតែកាលណាដល់អំពើល្អឲ្យផល បនុស្សល្អក៏បញ្ចេញ
 នូវអំពើល្អ ក្នុងកាលនោះ ខ- -

មារឹមញោច បុញ្ញស្ស ឥ មត្តំ អាគមិស្សតិ
 ទុទតិន្ទនិបាតេន ទុក្ខម្ពោបិ ប្បវតិ
 ប្បវតិ ធីរោ បុញ្ញស្ស ហោកំ ហោកម្មិ អាចិន្តំ

២ បុគ្គលកុំភ័យមើលដោយនូវបុណ្យ ថាបុណ្យបន្តិចបន្តួច នឹងមិនមក
 ពស់ធីប៉ាន់នឹងមិនឲ្យផលឡើយ សូម្បីក្នុងទឹក រមែងពេញបានដោយ
 កំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ចុះ, អ្នកមានប្រាជ្ញា កាលដែលសន្សំនូវបុណ្យបន្តិច
 ម្តងៗ ក៏គង់ពេញដោយបុណ្យបាន ॥

—www—

និធីនំវិ បរិត្តារំ យំ បស្សេ វិជ្ជេស្សិនំ
 និគ្គយ្យាទី មេធាវី តាទិសំ បណ្ឌិតំ វាជេ
 តាទិសំ ភជិមានស្សសេយ្យោហោតិ ឥ បាបិយោ

៣ បុគ្គល គួរឃើញនូវអ្នកប្រាជ្ញណា ដែលមានប្រាជ្ញាពេលសង្កត់សង្កិន
 ចង្អុលប្រាប់ទោសឲ្យឃើញ ដូចជាមនុស្សដែលជាអ្នកប្រាប់កំណប់ទ្រព្យ
 គួរគប់នូវអ្នកប្រាជ្ញប្រាកដដូច្នោះ, កាលឃើញបុគ្គលគប់នូវអ្នកប្រាជ្ញដូច្នោះ
 ហើយ រមែងមានចំណង់ប្រសើរ គតមានទោសដ៏លាមកឡើយ ॥

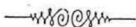
ឱវិទេយ្យានុសាសេយ្យ

អសត្តា ប និវារយេ

សតំ ហិ សោ បិយោ ហោតិ

អសតំ ហោតិ អប្បិយោ

២ បណ្ឌិត គួរឡាន គួរប្រៀនប្រដៅ ទាំងគួរហាមឃាត់ នូវជនទាំងឡាយ ចាកពីរយាគោលរបស់អសប្បុរស គឺអកុសលធម៌, បណ្ឌិតនោះបានជាទីស្រឡាញ់ របស់សប្បុរសទាំងឡាយដោយភិក្ខុ តែមិនជាទីស្រឡាញ់នៃអសប្បុរសទាំងឡាយឡើយ ខ—

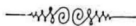
ធម្មបីតិ សុខំ សេតិ វិប្បសន្តេន បេតសា

អរិយប្បវេទិតេ ធម្មេ សទា រមតិ បណ្ឌិតោ

២ បណ្ឌិត ដែលមានបីតិ គឺសេចក្តីរីករាយក្នុងធម៌ មានចិត្តជ្រះថ្លា ហើយច្រកអរាស់វេលា ក្នុងធម៌ដែលព្រះអរិយៈសម្តែងហើយ តែងសើកនៅជាសុខ ខ—

ទុល្លភោ បុរិសាជីញ្ញោ ន សោ សព្វត្ថ ជាយតិ
យត្ថ សោ ជាយតី ធីរោ តំ កុលំ សុខមេធាតិ

៥ បុរសអាតានេឃ្យ គេរមែងស្វែងរកកាន់ដោយកម្រ, បុរសនោះមិន
ដែលកើតសព្វប្រទេសឡើយ, អ្នកប្រាជ្ញមានប្រាជ្ញា កាលបើកើតក្នុង
ត្រកូលណា រមែងញ៉ាំងត្រកូលនោះ ឲ្យគល់នូវសេចក្តីសុខ ២១—

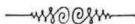

ន តេន បណ្ឌិតោ ហោតិ យាវិតា ពហុភាសតិ
ខេមី អវេរី អភយោ បណ្ឌិតោតិ បរិច្ចតិ

៥ បុគ្គល និយាយច្រើន ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុន្មាន នឹងឈ្មោះ
ថាជាបណ្ឌិត ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុន្មាននោះក៏ទេ, អ្នកដែលមាន
សេចក្តីក្សេម ដែលមិនមានលៀវ ដែលមិនមានភ័យ ព្រះមានព្រះភាពឲ្យ
ឈ្មោះហៅថាជាបណ្ឌិត ២២—

យប៉ា ច បនសា បក្កា ពហិកណ្ណកមេរី ច
អន្តោ អមតប្បណា ឯរី សុដ៏នធម្មតា

៦ ផ្ទៃខ្មែរ ខាងព្រៃជាសភាសដោយបន្ទា តែខាងក្នុងពេញដោយឧដា-
រសដូចអប្រិក ដូចម្តេចមិញ ធម្មការរបស់ដេស្ត ក៏ដូចនោះឯង ២១-

អម្ពិ បរិស្ថិត តោ នង្គា រក្ខា ខាទន្តិត តោ ផលំ
មេយោ កកាបិ តោ សស្សំ បរត្ថាយ សតំ ធនំ

៦ ស្តង់ទាំងឡាយ មិនដែលនឹងទឹកខ្លួនឯងឡើយ, ដើមឈើមិនដែល
ស៊ីផ្លែខ្លួនឯងឡើយ, ទឹកភ្លៀងដែលធ្លាក់ចុះមិនដែលស៊ីសំខ្លួន ក្នុងកាល
ណាម្តងឡើយ, ទ្រព្យរបស់សាមុទ្រនិងទាំងឡាយ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
ប្រយោជន៍ដល់អ្នកដទៃ ដូចនោះ ២២-

បាបមិត្ត វិវិជ្ជិតា រាជេយ្យតមបុគ្គលំ
ឌុវាទេ បស្ស តិជ្ជេយ្យ បត្តេត្ថោ អបលំ សុខំ

២ បុគ្គល កាលបើប្រាជ្ញាទូរសេចក្តីសុខមិនឲ្យមានកម្រើក ធម្មវិជ្ជា
នូវមិត្តដ៏លាមកទាំងឡាយ ហើយគួរគប់នឹងបុគ្គលដ៏ឧត្តម ទាំងគួរ
គម្កល់នៅក្នុងឧវាទរបស់បុគ្គលដ៏ឧត្តមនោះ ខ្ម—

— អរិយោ អរិយោ —

